

📍 AC Kruidtuin
Food Safety Center
Kruidtuinlaan 55
1000 Brussel

AANBEVELINGEN VOOR EEN EFFICIËNTE VARROABESTRIJDING - 2025

Controlebeleid

Directie
Diergezondheid en
Veiligheid van de
Dierlijke Producten

Uw brief van
< >

Uw kenmerk

Correspondent Xavier Patigny, xavier.patigny@favv-afscab.be, +32(0)2 211 87 95

Ons kenmerk
PCCB/S2/XPY/1806973

Onderwerp Aanbevelingen voor varroabestrijding in 2025

Bijlagen
<2>

Aanbevelingen voor efficiënte varroabestrijding in 2025: naar een geïntegreerde aanpak

Datum
*Cfr elektronische
handtekening*

ON 0267.387.230

1) Context

De imkerij is in de voorbije jaren dramatisch veranderd. Naast een tekort aan biodiversiteit, beïnvloeden al aanwezige parasieten en virussen, en nu ook de *Vespa velutina*, onze imkerij. Ook de komende nieuwe plagen (*Tropilaelaps...*) kunnen onze activiteiten als imker ingrijpend veranderen. Daarenboven is de huidige varroabestrijding nog vaak gebaseerd op chemische geneesmiddelen, waarbij resistentie van de varroamijt tegen vooral de synthetische chemische geneesmiddelen voor problemen zorgt. Onze varroabestrijdingsstrategie zal zich dus structureel moeten aanpassen om met deze uitdagingen te kunnen omgaan. Dit advies wordt best geïntegreerd in de imker cursussen.

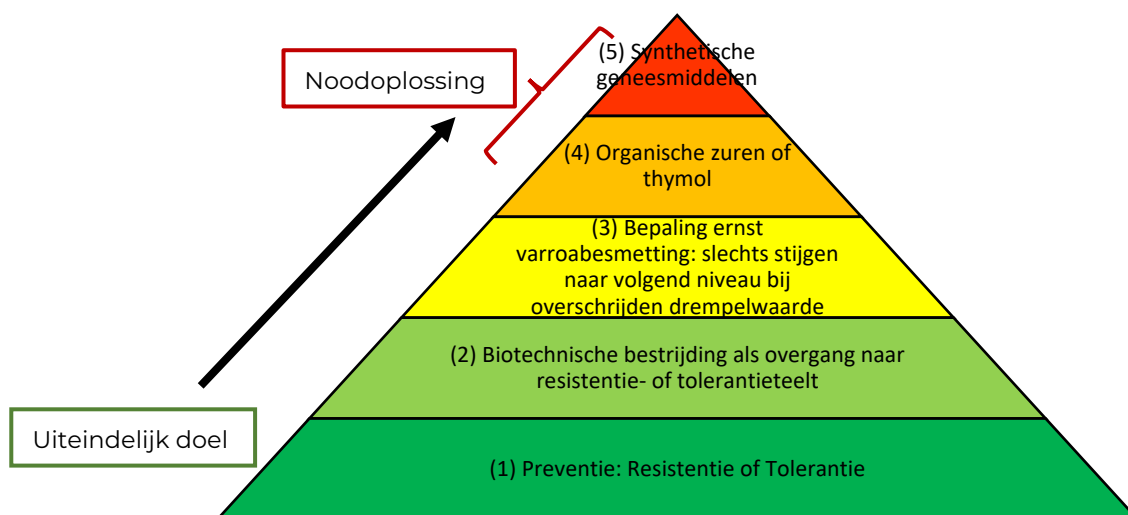
2) Inleiding

In België behandelt men reeds 40 jaar met weersafhankelijke geneesmiddelen. In het algemeen heeft deze aanpak op korte termijn zeker geholpen. De langetermijnvisie voor de aanpak van *Varroa destructor* is echter om uiteindelijk varroaresistente of -tolerante bijen te verkrijgen die geen behandeling meer behoeven door middel van selectie van volken die het minst last hebben van de varroamijt. Tot een algemene resistentie of tolerantie wordt bereikt, is een geïntegreerde bestrijding (IPM, Integrated Pest Management) essentieel (zie ook Figuur 1).

☎ 02/211.82.11

f /Voedselagentschap
✉ /FAVV_Consument
in /company/favv-afscab/
▶ /@afscavv

🌐 www.favv.be



Figuur 1: Integrated Pest Management (IPM) piramide voor varroa, aangepast van Oliver, R. in American Bee Journal februari 2024

Het uiteindelijke doel van (1) preventie door de selectie van resistente of tolerante bijen is enkel haalbaar met (2) biotechnische methodes als overgangsooplossing. Bij deze methodes is het doel het verwijderen van het merendeel van de varroamijten (90-95%), maar niet noodzakelijk allemaal, om zo de bijen de kans te geven te leren omgaan met de varroamijt (3). De bepaling van de ernst van de varroabesmetting dient om te bepalen of nog een bijkomende behandeling noodzakelijk is, bijvoorbeeld door herbesmetting. Als noodoplossing kan hiertoe een behandeling met (4) organische zuren of thymol dienen. De (5) synthetische geneesmiddelen zijn een te vermijden alternatief, om de verspreiding van toxische stoffen, residuen in bijenproducten en resistentie bij de varroamijt te voorkomen.

De basis van een succesvolle bestrijding van de varroamijt is een **gezamenlijke** aanpak in heel België, om zo herbesmetting te voorkomen. Wacht niet met de varroabehandeling tot na de laatste honingooft:

- Biotechnische bestrijding geniet in het algemeen de voorkeur over chemische bestrijding om de vitaliteit en het welzijn van de bijen en imkers te vrijwaren.
- Tijdens de drachtperiode kunnen geen medicamenteuze behandelingen worden toegepast, om chemische residuen in de honing te vermijden.

3) Bepaling van de ernst van de varroa besmetting (zie ook bijlagen)

Het is belangrijk om de mate waarin de bijen met varroa zijn besmet correct in te schatten. Zo kan men begrijpen

- in welke mate de volkeren besmet of eventueel resistent zijn;
- in welke mate een uitgevoerde behandeling heeft gewerkt;
- of verder behandelen aangewezen is.

Daarbij is het belangrijk dat men vroeg genoeg in het voorjaar regelmatig varroamijten telt, om dan al een goed beeld te hebben van welke volken met een hoge besmetting uit de winter zijn gekomen.

Een stabiel of toenemend aantal mijten, na toepassing van de behandeling, kan wijzen op een gebrekkige werkzaamheid van de toegepaste behandeling. In het geval van een chemische behandeling verwijderd een efficiënte behandeling minstens 90% van de varroamijten binnen de 2 weken. Een efficiënte chemische behandeling kan een ernstige stijging van de mijtenval veroorzaken, zelfs verschillende dagen na de start van de behandeling. Ook nadien dient de varroa besmetting opgevolgd te worden opdat een eventuele herbesmetting na afloop van de hoofdbehandeling tijdig wordt opgemerkt.

Naargelang de bedoeling van de imker, kan gekozen worden voor een specifieke methode om varroamijten te tellen (gecombineerd of afzonderlijk):

1. Bijenvriendelijke methodes: geven een goede indruk van de besmetting voor de gewone imker
 - o mijtenval op de varroaschuif tellen
 - o poedersuikermethode
2. Wetenschappelijke methodes: geven een exacter resultaat voor resistentietelers
 - o Alcoholwasmethode (risico's voor de imker)
 - o Zeepwasmethode
 - o Broedanalyse

De gewone imker kan in het voorjaar, wanneer het merendeel van de mijten op het broed zit, de natuurlijke mijtenval opvolgen. Gebruik hiervoor een varroaschuif of een wit blad papier gedurende 3 dagen op de bodem van de kast, onder het rooster, alvorens het aantal mijten die hierop gevallen zijn, te tellen.

In het najaar, wanneer het merendeel van de mijten op de volwassen bijen zit, kan de poedersuikermethode gebruikt worden waarbij het aantal opzittende mijten wordt geteld bij ± 300 bijen. Bij deze methode is het belangrijk echt hard te schudden. Goede drempelwaarden om te beslissen of een (bijkomende) varroa behandeling noodzakelijk is, vindt men in de bijlagen "Varroa monitoring" en "Controleblad voor besmetting met Varroa".

Meer informatie over deze methoden is onder andere op de volgende links te vinden: <https://www.bthenet.eu/practices/varroa-besmetting-inschatten-tijdens-het-bijenteeltseizoen/>;

<https://www.youtube.com/watch?v=-ZQmm78nMnE>;

<https://www.youtube.com/watch?v=O-ASQadXgeY>

4) Biotechnische bestrijdingsmethoden

Voor de gewone imker geldt dat het aantal mijten bij de start van het seizoen zo laag mogelijk dient te worden gehouden. Resistentielers werken met een gecontroleerde besmetting.

De biotechnische methodes maken gebruik van de volgende twee principes:

- een kunstmatige of natuurlijke broedpauze resulterend in opzettende mijten;
- een broedbeperking om deze mijten naar een beperkte en gecontroleerde hoeveelheid broed te lokken en zo te vangen.

De volgende methodes kunnen worden toegepast:

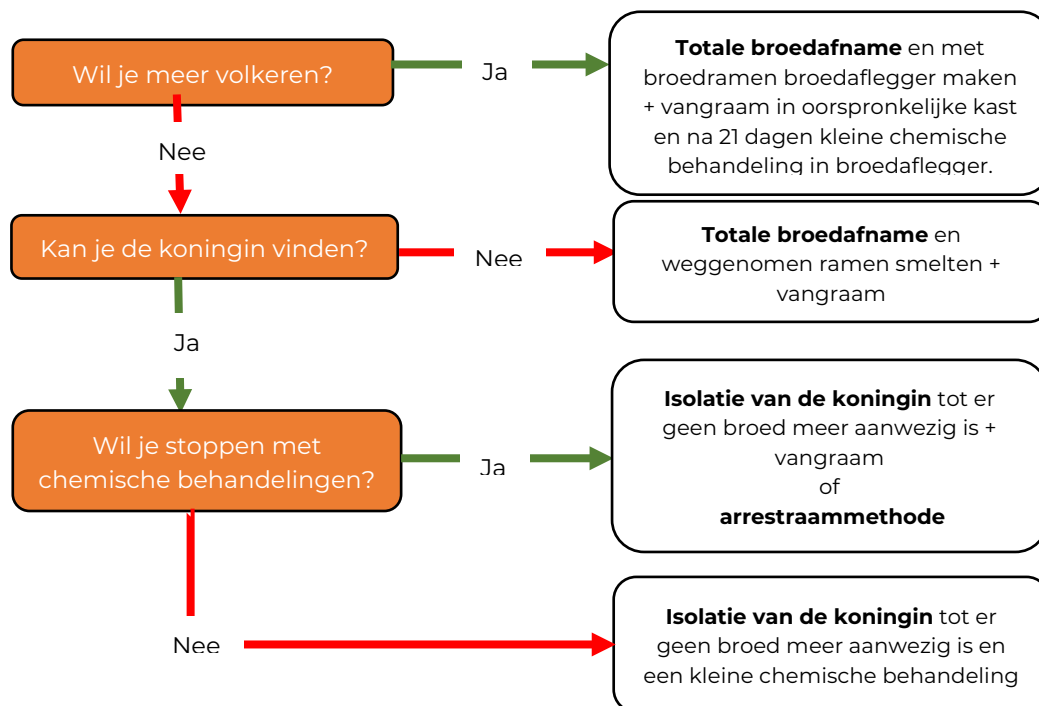
- **Verwijderen van darrenbroed.** Aangezien varroamijten een uitgesproken voorkeur voor het darrenbroed hebben, kan men hier doelmatig mijten afvangen d.m.v. een darrenraam. Het verzegelde darrenbroed wordt verwijderd en vernietigd. Deze techniek kan worden herhaald zolang er darrenbroed wordt aangemaakt. Om een indicatie te krijgen van volken die beter kunnen omgaan met de varroamijt, kan de imker opteren het darrenbroed op varroabesmetting te analyseren. Zo, of met een andere varroatelmethode zoals toegelicht in punt 3, kan de imker bewust met de volken met een goede genetica verder telen. Van deze volken verwijdert men dus best niet het darrenbroed om darren te hebben die zorgen voor het verspreiden van hun goede genetica.
- **Isolatie van de koningin tot er geen broed meer aanwezig is (d.m.v. een kooi):** Dit veroorzaakt een broedloze periode waardoor alle varroamijten op de bijen zitten. Om deze opzettende mijten uit de volken te krijgen, zijn er twee mogelijkheden:
 - **een varroavangraam:** De varroamijten kunnen gevangen worden door het eerste gesloten broed dat 12 dagen na het vrijlaten van de koningin ontstaan is te verwijderen. Eens er weer broed ontstaat, zullen de varroamijten daar namelijk weer inkruipen. Om dat broed op slechts één raam te houden kan de koningin met een leeg uitgebouwd raam als varroavangraam voor 12 dagen in een arrestraamkooi geplaatst worden.
 - **een kleine chemische behandeling:** een éénmalige oxaalzuur- of mierenzuurbehandeling.
- **Totale broedafname met vangraam.** Dit kan starten vanaf de lente bij sterke kolonies. Deze techniek helpt ook het zwermen te voorkomen. Behoud één raam met open broed als varroavangraam, dat men na 9 à 10 dagen wegneemt wanneer het verzegeld is en de overblijvende mijten vanop de bijen in het verzegelde broed gekropen zullen zijn.
 - Bij een zware besmetting smelt men bij voorkeur de weggenomen broedramen.
 - Bij een lage besmetting kan men opteren voor een broedaflegger. Na 21 dagen, wanneer het broed in de aflegger is uitgelopen, past men hier een kleine chemische behandeling op toe (cf. vorig puntje).

- Indien de imker aan resistentieteelt doet of iemand kent die resistente bijen teelt, kan men de zwaar besmette ramen voor de mijtenoogst inzetten.
- **Arrestraammethode.** Bij deze methode plaatst men de koningin in een arrestraamkooi. De koningin kan verder leggen, waardoor minder stress in het bijenvolk ontstaat. Dit is onder meer aanbevolen bij een teeltkoningin om te voorkomen dat ze wordt vervangen. Welke arrestraammethode men verkiest hangt af van de bedrijfsmethode. Door een nauwkeurige opvolging van de planning kan men tot 95% van de mijten afvangen zonder enige inzet van geneesmiddelen.
- **Schudzwerm.** Bij het maken van een schudzwerm, waarbij men een deel van de bijen met de koningin, zonder broed, verplaatst in een nieuwe kast, zijn de enige aanwezige varroamijten opzittend. Deze kan men doden door een kleine, eenmalige chemische behandeling. Eens het broed in de oorspronkelijke kast is uitgekomen en nog geen nieuw gesloten broed aanwezig is, kan men hier ook de varroamijten doden door een kleine chemische behandeling (cf. drie puntjes terug). Wacht hierbij wel lang genoeg om een nieuwe koningin te introduceren als je dit doet.
- **Warmtebehandeling van het broed.** Door het gesloten broed op een temperatuur van 42°C te brengen, sterft de ingesloten varroamijt. Bijenbroed weerstaat grotendeels deze behandeling.

De correcte uitvoering van de voorgaande technieken op het gepaste tijdstip zorgt ervoor dat de kolonie voldoende sterke bijen kan vormen om de winter door te komen (langlevende bijen in de winter).

De volgende aangepaste versie van de beslissingsboom, ontwikkeld in het Bieneninstitut Kirchhain, kan de imker helpen een keuze te maken tussen de verschillende biotechnische bestrijdingsmethodes. Meer informatie over deze methodes kan men vinden via de volgende links:

<https://www.honeybeevalley.eu/doi/het-bijenvolk-tijdelijk-broedloos-maken>,
<https://www.honeybeevalley.eu/doi/arrestraammethode>, [Verwijderen van broed – B-THENET](#)



5) Preventie door de selectie van resistente bijen

Op termijn versterkt en ondersteunt men best de bestaande netwerken voor selectie van varroatolerante of varroaresistente bijen. De imkers worden verzocht om zelf deel te nemen aan de lopende selectieprogramma's in België. Zo kan worden gekozen tussen programma's gebaseerd op natuurlijke selectie (Black Box of alternatieven) of op mensgestuurde selectie (teeltwaardebepaling). Meer informatie over hoe de imker zelf aan mensgestuurde selectie kan doen, is te vinden via de volgende links <https://www.honeybeevalley.eu/doi/testprotocols-voor-selectie>, <https://www.honeybeevalley.eu/breedit>

Wetenschappelijk onderzoek naar selectie in België betreft varroa- en virusresistentie aan de UGent (<http://www.honeybeevalley.eu/projectportfolios/bijenpathologie-en-gezondheid/varroa-tolerantie-bij-honingbijen-in-belgi%C3%AB>), maar ook varroaresistentie met Arista Bee Research Belgium (<https://aristabeereseearch.org/nl/category/blog-en-nieuws/blog-2/arista-bee-research-2/>). Er wordt verder onderzoek uitgevoerd aan de KULeuven m.b.t. de genetica van de varroaresistentie.

- Het resistentieveredelingsprogramma aan de UGent richt zich op verschillende kenmerken zoals het hygiënisch gedrag, mijtreproductie en de varroapopulatiegroei, aangevuld met de virusnegatieve status van het ei. De lijst van producenten waar de imkers zich kunnen bevoorraden (koninginnen of larven voor de productie van koninginnen) wordt elk jaar gepubliceerd op de website van Honeybee Valley (<https://www.honeybeevalley.eu/breedit/resultaten-verslagen-csv>) en in de professionele tijdschriften van de imkerverenigingen. Daarenboven wordt sinds 2023 een programma van

merkergestuurde selectie uitgerold. Het is de bedoeling om het 'suppressed mite reproduction' kenmerk aan te rijken door gerichte aanparing.

- Het veredelingsproject van Arista Bee Research Belgium richt zich op de zoektocht naar resistentie met nadruk op het VSH-kenmerk (Varroa Sensitive Hygiene: gedrag waarbij het broed wordt gereinigd). Deze selectie gebeurt in samenwerking met talrijke telers van de verschillende zuivere rassen die in België worden gebruikt. De behandelingen of biotechnische bestrijdingsmethoden moeten worden aangepast afhankelijk van de context (genetische oorsprong, paringsmethode, etc.) en worden vaak afgeraden om op betrouwbare wijze het weerstandsniveau te bepalen. Dat maakt het ook mogelijk om een gezonde mijtenpopulatie in niet-resistente volken te houden die voldoende is om de testen te valideren en zo verder te gaan met een optimale genetica. Dankzij de methodologie van dit project slagen de Belgische telers erin om elk jaar enkele honderden hoog VSH-koninginnen te produceren die geen enkele behandelings- of controlemethode meer nodig hebben.
- De aan de KU Leuven gevoerde onderzoeken zijn gebaseerd op een lijn van geselecteerde gedomesticeerde bijen die sinds 2015 geen wijziging hebben ondergaan. Deze lijn bezit verschillende kenmerken die bijdragen aan de varroaresistentie van de kolonies zoals het hygiënisch gedrag, het doen verdwijnen van de mijtreproductie, de recapping, het herkennen en wegpoetsen van de mijten op volwassen bijen. Het onderzoek beoogt de methodes voor het meten van die kenmerken verder te optimaliseren en de genetische basis ervan te identificeren. Dankzij gevalideerde protocollen en het aantonen van de mechanismen die betrokken zijn bij de varroaresistentie, beoogt dit onderzoek het ondersteunen van de imkers die varroaresistente bijen willen selecteren.

6) Medicamenteuze behandeling

Over het algemeen wordt aangeraden geneesmiddelen enkel tijdens broedvrijheid toe te passen, aangezien varroamijten in gesloten broed veel moeilijker te bereiken zijn. Enkel producten op basis van Amitraz en mierenzuur hebben een werking in gesloten broed. De geneesmiddelen op basis van thymol hebben enkel een goede werking door de langdurige behandelingstijd. Daarenboven is de werking van al deze voorgaande geneesmiddelen afhankelijk van de buitentemperatuur (en luchtvochtigheid).

De lijst van in België toegelaten en in de handel gebrachte geneesmiddelen (in de apotheken) is beschikbaar via de volgende link:

<https://geneesmiddelendatabank.be/diergeneeskundig-gebruik/geneesmiddelen>

[Een groene bol naast de naam van een geneesmiddel wijst erop dat het beschikbaar is, een grijze bol dat het wel toegestaan is, maar momenteel niet beschikbaar op de markt](#)

Gecommercialiseerde, maar tijdelijk onbeschikbare geneesmiddelen kunnen worden geraadpleegd via de volgende link <https://farmastatus.be/>

(NL) of <https://pharmastatut.be/> (FR), voor zover de firma de onbeschikbaarheid van het geneesmiddel heeft gemeld aan het FAGG (Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten). In België zijn de volgende geneesmiddelen toegestaan (08/01/2025):

- **Biologische geneesmiddelen:**
 - op basis van oxaalzuur:
 - o VarroMed® (in combinatie met mierenzuur)
 - o Oxuvar®
 - o Oxybee®
 - o Dany's BienenWohl (momenteel niet beschikbaar!)
 - op basis van mierenzuur:
 - o Formicpro 10X2 (in stroken) (momenteel niet beschikbaar!)
 - op basis van thymol :
 - o Thymovar®
 - o Api Life Var®
 - o Apiguard®
- **Synthetische geneesmiddelen*:**
 - op basis van flumethrine:
 - o PolyVar Yellow 275 mg strip
 - op basis van Amitraz:
 - o Apivar ® 500 Amitraz (per 10)

*De synthetische geneesmiddelen zijn niet biologisch afbreekbaar en stapelen zich dus op in de bijenproducten en in het milieu. Daarenboven kunnen ze schadelijker zijn voor de bijen en de imker dan de andere vergunde geneesmiddelen.

Alle in België toegelaten geneesmiddelen voor de behandeling van varroase zijn zonder voorschrift verkrijgbaar. Ze zijn verkrijgbaar in de apotheek of kunnen door de behandelende dierenarts rechtstreeks worden verstrekt.

De **behandelende** dierenarts kan, indien nodig, het zogenaamde "**cascadesysteem**" gebruiken om bijen te behandelen met diergeneesmiddelen die in België niet zijn toegelaten. De lijst van in de Europese Unie toegelaten diergeneesmiddelen kan worden geraadpleegd via de volgende link: <https://medicines.health.europa.eu/veterinary/select-language?destination=/node/210934>.

De dierenarts zal toezien op de keuze van een geneesmiddel dat toegelaten stoffen bevat voor voedselproducerende dieren en zal het risico op aanwezigheid van **residuen** in honing (en andere producten uit de bijenkorven) beoordelen en een wachttijd vaststellen. Geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik die via het cascadesysteem worden gebruikt, zijn altijd aan een **voorschrift** onderworpen, zelfs indien zij dat niet zijn in de lidstaat waar zij gewoonlijk worden verhandeld.

Het gebruik van in de apotheek bereide geneesmiddelen op basis van een voorschrift van een dierenarts is enkel mogelijk nadat de voorgaande stappen in de cascade zijn doorlopen: de geneesmiddelen die over een toelating beschikken, moeten prioritair worden gebruikt.

Alle diergeneesmiddelen moeten volgens de bijsluiter worden gebruikt.

Opmerkingen:

- Het gebruik van de vergunde synthetische geneesmiddelen op basis flumethrine en Amitraz wordt afgeraden zolang de imker de optie heeft de andere vergunde geneesmiddelen op basis van de biologisch afbreekbare werkzame stoffen oxaalzuur, mierenzuur of thymol te gebruiken, om de verspreiding en opstapeling in de bijenwas van toxische stoffen en resistentie bij de varroamijt te voorkomen en om het welzijn van de bijen en imker te vrijwaren.
- Voor sommige geneesmiddelen, moet rekening worden gehouden met de grootte van de kolonie en met de temperatuur (te hoge temperaturen geven te sterke verdamping in de beginfase, wat de kolonie ernstig kan verstoren);
- Het niet opvolgen van de gebruiksaanwijzing kan leiden tot de ontwikkeling van varroaresistentie tegen de medicatie. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het gebruik van geneesmiddelen op basis van Thymol. Het FAGG vraagt u om gevallen van geneesmiddelenresistentie of bijwerkingen te melden via https://www.fagg.be/nl/diergeneeskundig_gebruik/geneesmiddelen/geneesmiddelen/farmacovigilantie/melden_van_bijwerkingen ;
- Geneesmiddelen op basis van oxaalzuur zijn enkel te gebruiken bij afwezigheid van verzegeld broed omdat ze geen enkele werking hebben op de varroamijten die in het verzegelde broed zitten. VarroMed wordt, gezien de lagere concentraties aan zuren, beschouwd als een eerder 'zachte' behandeling en kan eveneens enkel worden gebruikt wanneer er geen (of zeer weinig) broed aanwezig is (vroeg voorjaar en vanaf september t.e.m. de winter).

De **imker** moet een **register** bijhouden **van alle gebruikte geneesmiddelen**.

Dit register moet minstens de volgende informatie bevatten:

1. de datum van de eerste toediening van het geneesmiddel aan de bijen
2. de naam van het geneesmiddel
3. de hoeveelheid toegediende geneesmiddelen
4. de naam of handelsnaam en het adres of de maatschappelijke zetel van de leverancier
5. het bewijs van aankoop van het gebruikte geneesmiddel
6. de identificatie van de behandelde bijenkasten (bijen)
7. de naam en contactgegevens van de voorschrijvende dierenarts (indien van toepassing)
8. de wachttijd van het geneesmiddel, zelfs als deze wachttijd nihil is.
9. De behandelingsduur

Indien deze informatie reeds beschikbaar is op het bedrijf op een kopie van een voorschrift van een dierenarts of op toedienings- en verschaffingsdocumenten (TVD) behoeft deze niet afzonderlijk te worden geregistreerd.

Het gebruik van andere producten voor de behandeling van varroase is verboden. De doeltreffendheid en de toxiciteit van deze producten voor de

bijen, de imker, de consument en het milieu zijn immers niet gekend. Gebruik deze producten dan ook niet, ook al zijn ze goedkoper. Neem voor andere vragen over geneesmiddelen contact op met de FAGG via infovet@fagg-afmps.be.

7) Timing van de verschillende behandelingen

7.1. Voorjaarsbehandeling

De periodes waarin weinig tot geen broed in de kast aanwezig is, worden steeds korter door de klimaatverandering, met soms geen enkele broedvrijheid meer. Dit maakt dat de varroamijt zich quasi continu verder kan ontwikkelen, wat een steeds vroegere start van de varroatelling noodzakelijk maakt.

Hiertoe kan in het voorjaar, vóór de start van de drachtperiode, eventueel een vroege biotechnische varroabestrijding uitgevoerd worden. Ook bij andere broedziektes als kalkbroed kunnen deze voordelig zijn. Een kunstmatige broedvrijheid, totale broedafname, schudzwerm of warmtebehandeling van het broed behoren hier tot de mogelijkheden. Darrenbroed snijden (van kolonies die geen resistentie bezitten) kan helpen de mijtenpopulaties met 40% te doen dalen. Men doet er dus goed aan vroeg genoeg een extra darrenraam in de broedruimte te voorzien.

Een tweede mogelijkheid voor een vroege voorjaarsbehandeling biedt VarroMed®.

Bij een effectieve behandeling gedurende de dracht en nabehandeling in de zomer of herfst, is een behandeling in het voorjaar echter normaal gezien niet nodig. Hiervan kan je enkel zeker zijn indien je voldoende varroatellingen uitvoert.

7.2. Behandeling gedurende de drachtperiode

Van zodra de drachtperiode aanvangt, moeten chemische behandelingen zeker worden vermeden om chemische residuen in de honing te voorkomen (cf. bijsluiter). Er kan echter niet worden gewacht met de verdere bestrijding tot na de laatste honingogst, want dan is het aantal aanwezige mijten in de kolonie al veel te hoog. De **biotechnische methoden**, zoals beschreven in punt 4, kunnen worden toegepast.

Tijdens de zwermperiode zouden alle naakte zwermen een varroabehandeling moeten ondergaan, bij voorkeur met een geneesmiddel op basis van een organisch zuur (oxaalzuur).

7.3. Zomerbehandeling

De zomerbehandeling zorgt ervoor dat gezonde en sterke winterbijen geboren worden. Ze moet juist daardoor tijdig gestart worden, vooraleer de winterbijen gevormd worden. Indien gestart wordt met de behandeling na de geboorte van de winterbijen, zullen deze verzwakt de winter ingaan en minder bestand zijn tegen ziekte, koude, enz. Deze zomerbehandeling moet

absoluut voorrang krijgen op een late honingooft indien men kiest voor een chemische behandeling als men een gezonde kolonie wil laten overwinteren.

Ook tijdens de zomer en op het einde van het bijenteeltseizoen, in september, kunnen nog biotechnische bestrijdingsmethodes worden toegepast, zoals beschreven in punt 4. Op deze manier wordt ook 'laattijdig' broed vermeden. Dit is vooral belangrijk bij herbesmetting. Op dit moment is er wel geen darrenbroed meer om te verwijderen.

7.4. Winterbehandeling

De winterbehandeling maakt dat de overwinterende kolonie met een zo laag mogelijk aantal varroamijten het nieuwe seizoen kan aanvatten. Zij is een aanvulling op en zeker geen vervanging van de zomerbehandeling. Een behandeling in deze periode heeft als nadeel dat de rust en het microklimaat in het wintervolk verstoord worden.

Een ander nadeel is dat men door een winterbehandeling de mogelijkheid tot vroegtijdige selectie wegneemt. Vroegtijdige selectie is het evalueren hoe sterk en met hoeveel varroamijten ieder volk uit de winter komt, om dan al een selectie te maken van met welke koninginnen verder te telen. Indien men tijdens de winter tegen de varroamijt behandelt, is er tegen het uitwinteren nog niet genoeg tijd verstreken om genoeg verschillen in opbouw van de varroamijt tussen volken op te merken. Dit is vooral bij resistentieteelt van belang.

Ideaal gezien wordt deze behandeling 3 weken na de eerste vrieskou gestart, zodat geen broed in de kolonie meer aanwezig is. De ideale temperatuur voor behandeling is tussen **0 en 5 °C**, omdat de tros dan compact genoeg zit, waardoor de druppelbehandeling zo effectief mogelijk wordt. Bij koudere temperaturen kunnen de geneesmiddelen onvoldoende doordringen tot in de kern van de 'tros' bijen.

De winterbehandeling kan worden uitgevoerd door het druppelen van een geneesmiddel op basis van oxaalzuur.

Ook na afloop van de winterbehandeling moet de mijtenval worden gecontroleerd. In de winter is normaal gezien geen broed aanwezig en zitten nagenoeg alle aanwezige mijten op de volwassen bijen. Op dat moment geeft de natuurlijke mijtenval een betrouwbaar beeld van de mate van besmetting van de kolonie. Het resultaat van deze telling aan het einde van het seizoen zal mee de behandelingsstrategie voor het volgende seizoen bepalen. Bij erge besmetting is het waarschijnlijk nodig een behandeling tijdens het voorjaar uit te voeren.

8) Begeleiding door de dierenarts

De inwerkingtreding van verordening EU 2019/6 betreffende diergeneesmiddelen en van de wet van 5 mei 2022 betreffende diergeneesmiddelen heeft een rechtstreekse impact op de toepassing van het koninklijk besluit van 9 mei 2017 betreffende de diergeneeskundige bedrijfsbegeleiding in het kader van de bestrijding van varroase. De werkgroep “bijen” van de FOD Volksgezondheid, waarin zowel de bijenteeltsector, de dierenartsen als de overheidsagentschappen zijn vertegenwoordigd, is op 8 juli 2022 bijeengekomen en heeft aanbevolen om het koninklijk besluit van 9 mei 2017 betreffende de diergeneeskundige bedrijfsbegeleiding in het kader van de bestrijding van varroase op te heffen. De FOD Volksgezondheid is dus gestart met de procedure om dit koninklijk besluit op te heffen.

Maar zelfs als het koninklijk besluit van 9 mei 2017 betreffende de diergeneeskundige bedrijfsbegeleiding in het kader van de bestrijding van varroase wordt opgeheven, heeft de imker de vrije keuze om zich te richten tot een erkende dierenarts voor een consultatie/onderzoek indien nodig. U vindt een lijst van dierenartsen die bijstandbegeleiding uitvoeren op de volgende website www.beevet-vlaanderen.be.

Meld elk vermoeden van resistentie van de varroamijt tegen een geneesmiddel aan uw dierenarts. Deze kan u een alternatieve behandeling voorstellen.

Deze aanbevelingen zijn uitgewerkt in samenwerking met de Koninklijke Vlaamse Imkersbond (KonVIB), het Vlaams Bijeninstituut (VBI), de Belgische Bijenteeltfederatie (BBF), , l'Union des Fédérations Apicoles de Wallonie et Bruxelles (UFAWB), Honeybee Valley, Arista Bee Research Belgium, KULeuven, l'Union Professionnelle Vétérinaire (UPV), Sciensano, het FAGG, de FOD Volksgezondheid (DG4 - Dier, Plant & Voeding), PC Bijen en het FAVV. Centre Apicole de Recherche et d'information (CARI) heeft bijgedragen aan het nalezen van het document.

Katrien Beullens
Directeur-generaal a.i.

BIJLAGEN: Informatie over het tellen van varroamijten

- Varroamonitoring
- Controleblad voor besmetting met Varroa (Bieneninstitut Kirchhain, Hessen)